

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Створення сприятливого для бізнесу середовища (business-friendly environment) для існуючих малих та середніх підприємств (МСП) та потенційних підприємців є однією з головних цілей ЄС, яку озвучує Європейська комісія (European Commission). Цей напрям діяльності ЄК є безумовним базисом сприяння досягненню цілей сталого розвитку (ЦСР) як основних стратегічних орієнтирів розвитку людства (Sustainable Development Goals). Вітчизняне нормативно-правове поле та пакет стратегічних документів також спрямовані на розвиток підприємництва. Вагому підтримку в цьому процесі надають міжнародні програми та фонди через систему міжнародної технічної допомоги (МТД), наприклад «Конкурентоспроможна економіка» (USAID).

Саме підприємництво, в його різноманітні види та форм є основою розвитку соціально-економічних систем. А його вплив на ринок праці є вирішальним – від загальноекономічного й забезпечення зайнятості до соціальної стратифікації через диференціацію доходів. В той же час, вплив соціального підприємництва, безумовно, є значно ширшим і сильнішим, аніж розвиток просто малого та середнього бізнесу. Його своєрідна роль полягає у формуванні значної частки ВВП, забезпеченні зайнятості, в тому числі й соціально ексклюзивних верств населення, та цільовому спрямуванні на вирішення великої сукупності проблем громад.

Вважаємо, що ключовим для соціального підприємництва є наявність соціальної складової під час здійснення підприємницької діяльності. Найчастіше, обрання соціальної місії та мети базується на вирішенні проблем певної категорії населення або на частковому вирішенні глобальних проблем людства (у відповідності з ЦСР).

Узагальнення проблем людства, а також шлях їх вирішення, отримало свою реалізацію в Цілях сталого розвитку (Sustainable Development Goals), яких в 2015р. було прийнято 17 на основі аналізу та перегляду Цілей Тисячоліття та досягнення яких заплановано на 2030 р. Вказані цілі покладено в основу стратегічних документів розвитку Європейського Союзу та окремо – європейських країн.

Інтеграція України у світове співтовариство зумовила перегляд напрямів розвитку та імплементації Глобальних цілей ООН та Стратегії розвитку ЄС до державних і регіональних стратегій розвитку в усіх сферах: «Стратегія сталого розвитку України 2020», Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року та інших. В свою чергу, стратегії національного рівня знаходять своє відображення в стратегічних документах на рівнях області та міста. Указом Президента України затверджено забезпечення дотримання цілей сталого розвитку до 2030 року, які проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна 2017».

Очевидно, що соціальне підприємництво, суттю якого є першочергове вирішення проблеми з використанням інструментів бізнесу, а вже потім власне економічне збагачення, спрямоване на усунення сукупності проблем, які визначені в ЦСР в цілому. Можна сказати, що соціальне підприємництво є квінтесенцією ЦСР, адже спрямоване на вирішення глобальних проблем через локальні виміри і, одночасно, є інструментом досягнення ЦСР.

Ряд проблем, які знайшли своє відображення в цілях 1 «Подолання бідності у всіх її формах та усюди», 5 «Забезпечення гендерної рівності, розширення прав та можливостей усіх жінок і дівчаток», 8 «Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх», 10 «Скорочення нерівності всередині країн і між ними» знаходяться у безпосередньому зв'язку із ринком праці у розрізі його кількісного або якісного наповнення.

В Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» розвитку підприємництва у розрізі ринку праці присвячено: завдання 8.3 – підвищити рівень зайнятості населення; 8.4 – скоротити частку молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок; 8.6 – створити інституційні та фінансові можливості для самореалізації потенціалу економічно активної частини населення та розвитку креативної економіки.

В доповіді, підготовленій Державною службою зайнятості «Щодо зайнятості та безробіття населення (за даними Державної служби статистики України)» зроблено акцент на ключові проблемні моменти ринку праці, які означені за 2019р.у порівнянні з 2018р. А саме: - рівень зайнятості серед чоловіків становить 64,0%, то серед жінок –лише 52,9%; найвищий рівень безробіття серед молоді до 25 років - 15,4% робочої сили відповідного віку (майже удвічі вище, ніж серед усього населення). В порівнянні з середнім за європейськими країнами, де відбулося скорочення з 15,2% до 14,4%, вище. Вказане окреслює проблемне поле та, відповідно, сфери прикладання соціального підприємництва в Україні.